

Właściciele lasów prywatnych w Polsce dane z badań ankietowych

dr hab. Agnieszka Kamińska, prof. IBL

a.kaminska@ibles.waw.pl

CEL BADAŃ ANKIETOWYCH

Celem badań ankietowych było rozpoznanie potrzeb i opinii właścicieli gruntów leśnych w zakresie:

- ✓ gospodarki leśnej,
- ✓ inicjatyw i korzyści związanych z tworzeniem zrzeszeń właścicieli lasów,
- ✓ znajomości praw i obowiązków właścicieli lasów prywatnych,
 - z uwzględnieniem podziału na osoby prowadzące i nieprowadzące gospodarstw rolnych.

METODYKA

Badanie przeprowadzono w **2024 roku** na zlecenie Instytutu Badawczego Leśnictwa.

Za realizację odpowiadała firma Fieldstat Sp. z o.o.

Zastosowano metodę **CAWI** (Computer-Assisted Web Interviewing) – wywiady online

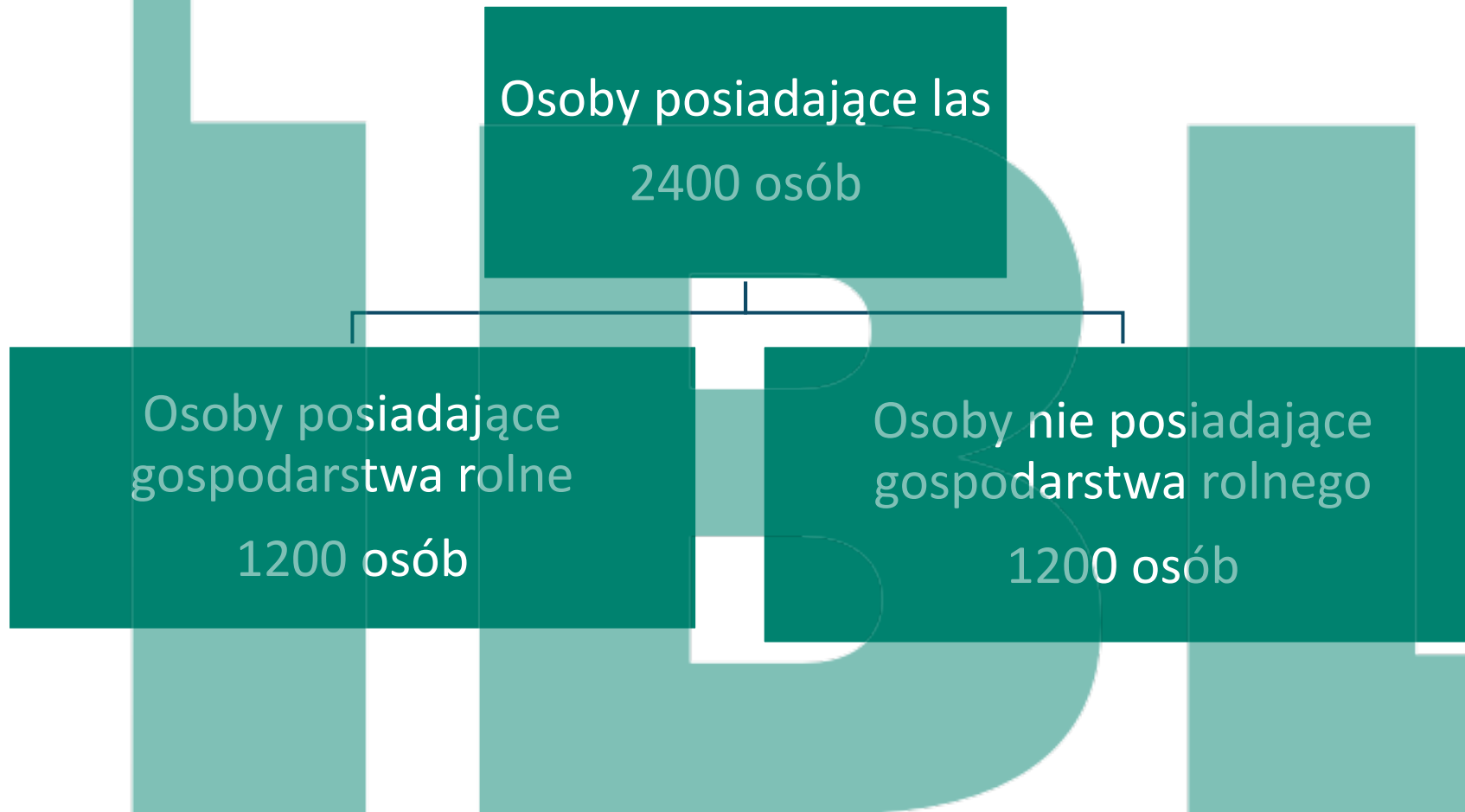

W badaniu wzięło udział łącznie **2400** respondentów

Dobór próby: za pośrednictwem Panelu Badawczego Wykonawcy, na podstawie zadeklarowanego posiadania gruntów leśnych

PODZIAŁ PRÓBY BADAWCZEJ

PYTANIA ANKIETOWE

- **Dane demograficzne i społeczno-ekonomiczne**
płeć, wiek, wykształcenie, zatrudnienie, dochody
- **Charakterystyka posiadanych lasów**
powierzchnia lasów i gruntów leśnych, liczba działek
- **Opinie o zrzeczeniach właścicieli lasów prywatnych**
postrzegane korzyści zrzeczania się, preferowane formy współpracy
- **Potrzeby i opinie dotyczące gospodarki leśnej**
pozyskiwanie i wykorzystanie drewna, ocena znaczenia różnych funkcji lasu, oczekiwania dotyczące wsparcia sprzedaży drewna, oczekiwane rekompensaty w przypadku ograniczeń w sprzedaży drewna
- **Znajomość praw i obowiązków właścicieli**

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji i Nauki w ramach Programu „Nauka dla Społeczeństwa II”

Sąkowski Stary,05.2024 r.

Projekt kwestionariusza ankieta

1. Czy posiada Pan gospodarstwo rolne (czy jest Pan rolnikiem)?
TAK ☐ NIE ☐
(Proszę przekazać do pytania nr 4) (Proszę przekazać do pytania nr 2)

2. Jaka powierzchnia lasów Pan posiada? (proszę podać powierzchnię z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku)
..... [ha]

3. Ile działek leśnych składa się na powierzchnię lasów wskazaną w poprzednim pytaniu? (Proszę wpisać liczbę działek)
..... działek

4. W jakiej odległości (km) od Pana/i miejsca zamieszkania znajduje się las, którego

7. Czy wie Pan(i) co to są obszary Natura 2000?
TAK ☐ NIE ☐
Odpowiedź „TAK” – pytanie nr 8 Odpowiedź „NIE” – pytanie nr 9

8. Chciałabym poznać Pan(i) opinie dotyczące obszarów Natura 2000. Czy może Pan(i) wskazać odpowiedzi, która definiuje cel sieci obszarów Natura 2000? (Proszę zaznaczyć tylko jedną odpowiedź).

Lp.	Cel utworzenia sieci obszarów Natura 2000	Wybór
1	zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin i zwierząt, które uważa się za cenne i zasługujące wyróżnieniem w skali całej Europy	
2	ograniczenie działalności człowieka na terenach cennych przyrodniczo	
3	zakaz działalności człowieka na terenach cennych przyrodniczo	
4	inne, jakie?	
5	Nie wiem	

9. Właściciele lasów mogą podejmować inicjatywy tworzenia zrzeczeń właścicieli lasów prywatnych, które mogą przyczynić się do osiągnięcia różnorodnych korzyści dla jej członków. Jak Pan(i) uważa, w jakim stopniu ważne byłoby dla Pana/i korzyści związane z funkcjonowaniem zrzeczeń wymienionych w poniższej tabeli? (Przebiegamy prośbę do każdej korzyści wpisać od 1 do 5, gdzie 1 to najmniej wartościowa korzyść, a 5 to najbardziej wartościowa korzyść).

Lp.	Korzyści	Ocena
1	wspólna sprzedaż surowca drewnianego	
2	wspólna wyłuskanie wykonawstwa prac w lesie, np. pozyskania drewna	
3		

12. Jaka ilość drewna [m³] pozyskanego w swoim lesie przeznacza Pan(i) na cele wymienione w tabeli poniżej?
(Proszę proszonym o Pan(i) podzielić drewno pozyskane w swoim lesie między wymienione sposoby jego wykorzystania).

Lp.	Sposób wykorzystania drewna pozyskanego ze własnego lasu	m ³
1	opał w celu ogrzania budynku mieszkalnego i budynków gospodarczych	
2	jako surowiec wykorzystany w gospodarstwie rolnym (ogrodzenia, remonty)	
3	sprzedaż drewna	
4	inne, jakie?	

13. Lasy pełnią wiele różnorodnych usług ekosystemowych. Najważniejsze z nich wymieniono w tabeli poniżej.
(Proszę proszonym o Pan(i) ocenić ich znaczenie podzielić między usługi wymienione w tabeli poniżej 100 punktów w taki sposób, aby sum podział osiągnęła wartość ich znaczenie dla Pana/i).

Lp.	Najważniejsze usługi ekosystemowych lasnych	Punkty
1	ochrona gleby	
2	ochrona powietrza	
3	ochrona wody	
4	las jako miejsce rekreacji	
5	las jako element kształtujący klimat (pogoda)	
6	las jako środowisko życia wielu roślin i zwierząt (sezonowo)	
7	źródło surowca drewnianego	
8	las jako miejsce zbioru jagód i grzybów	
9	inne	
	Razem	100

14. Główną korzyścią właściciela lasu jest możliwość pozyskania w nim drewna, które może być wykorzystane w gospodarstwie domowym i rolnym lub można je sprzedać.
Proszę wskazać jakiej rekompensaty finansowej oczekiwaliby (abyli) Pan(i) w każdym z czterech poziomów ograniczeń w pozyskaniu drewna w Pana/i lesie (proszę wskazać na osi kwotę [tys. zł]).

całkowite ograniczenie możliwości pozyskania drewna w lesie

0 500 1000 1500 2000 2500 3000 3500 4000 4500 5000 5500 6000

[tys. zł]

inna kwota, jaka?

możliwość pozyskania do 50% ilości jaką Pan(i) pozyskuje obecnie

WYNIKI

Charakterystyka właścicieli lasów prywatnych

Płeć	
Kobieta	56,0%
Mężczyzna	44,0%
Wiek	
18-24 lata	14,0%
25-34 lata	33,9%
35-44 lata	29,7%
45-54 lata	16,0%
55-59 lat	3,2%
60-65 lat	3,2%
Wykształcenie	
Wyższe	45,5%
Średnie	43,8%
Zasadnicze zawodowe/branżowe	9,8%
Gimnazjalne, podstawowe i poniżej	1,5%

Główna aktywność zawodowa	
Mam stałą pracę	68,5%
Uczeń/student	4,9%
Prowadzę działalność gospodarczą	8,4%
Prowadzę gospodarstwo rolne	6,2%
Pracuję dorywczo	3,5%
Inna sytuacja	8,5%
Miesięczne dochody gospodarstwa domowego	
Poniżej 3 000,00 zł	7,2%
3 000,00 zł – 4 999,00 zł	21,8%
5 000,00 zł – 6 999,00 zł	24,5%
7 000,00 zł – 8 999,00 zł	23,0%
9 000,00 zł i więcej	23,5%

CHARAKTERYSTYKA WŁAŚCICIELI LASÓW PRYWATNYCH

wyższe wykształcenie

25–54 lata

dochody > 5000 zł

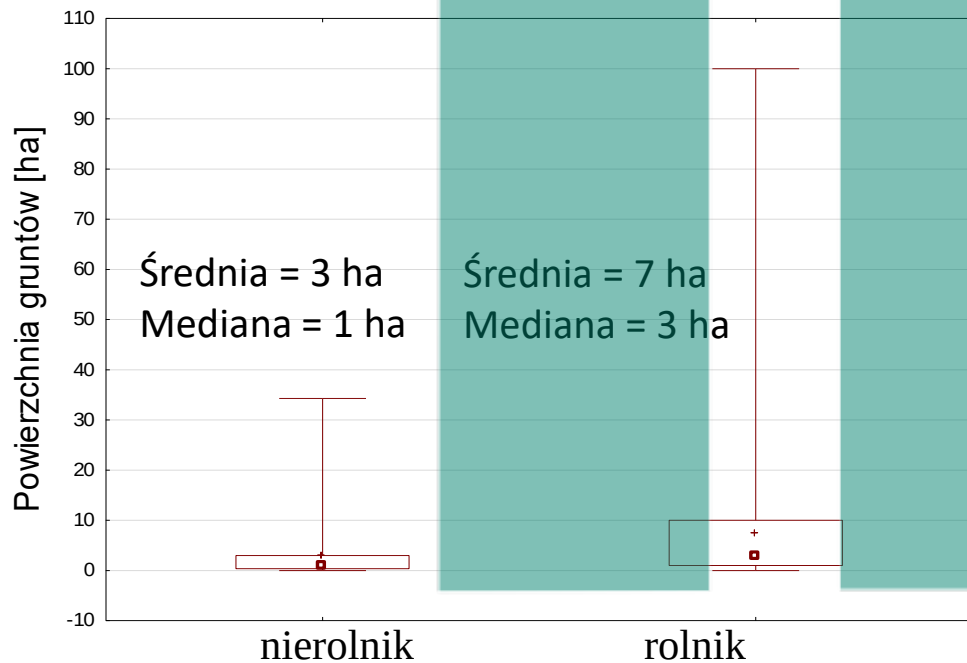

trwały stosunek pracy
lub działalność gospodarcza

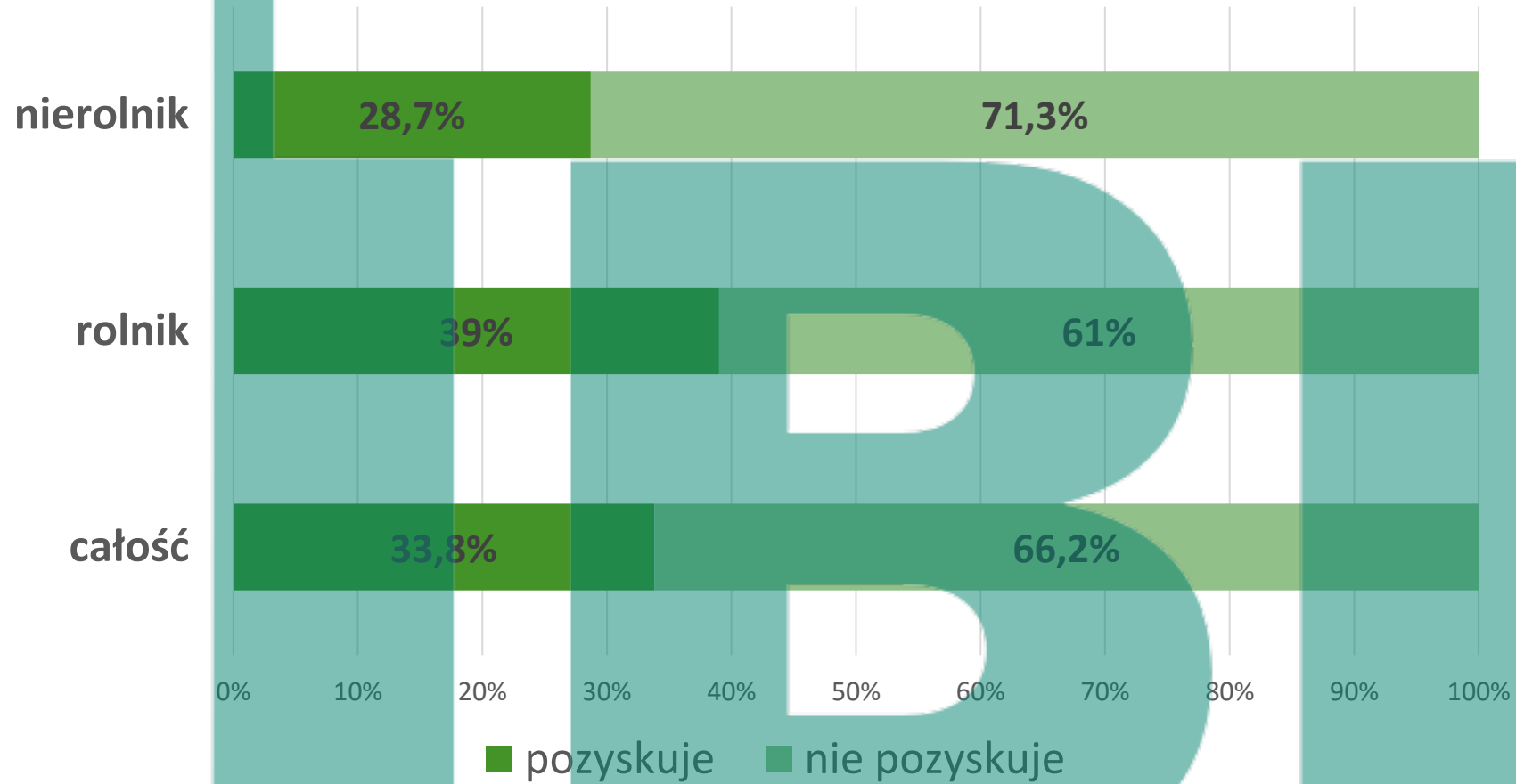
LICZBA I POWIERZCHNIA DZIAŁEK LEŚNYCH

Liczba działek	całość	rolnik	nierolnik
1	48,0%	34,6%	61,4%
2	25,5%	29,4%	21,5%
3	12,2%	16,8%	7,7%
4	6,9%	8,9%	4,9%
5	3,7%	5,3%	2,0%
6-10	3,8%	5,0%	2,5%

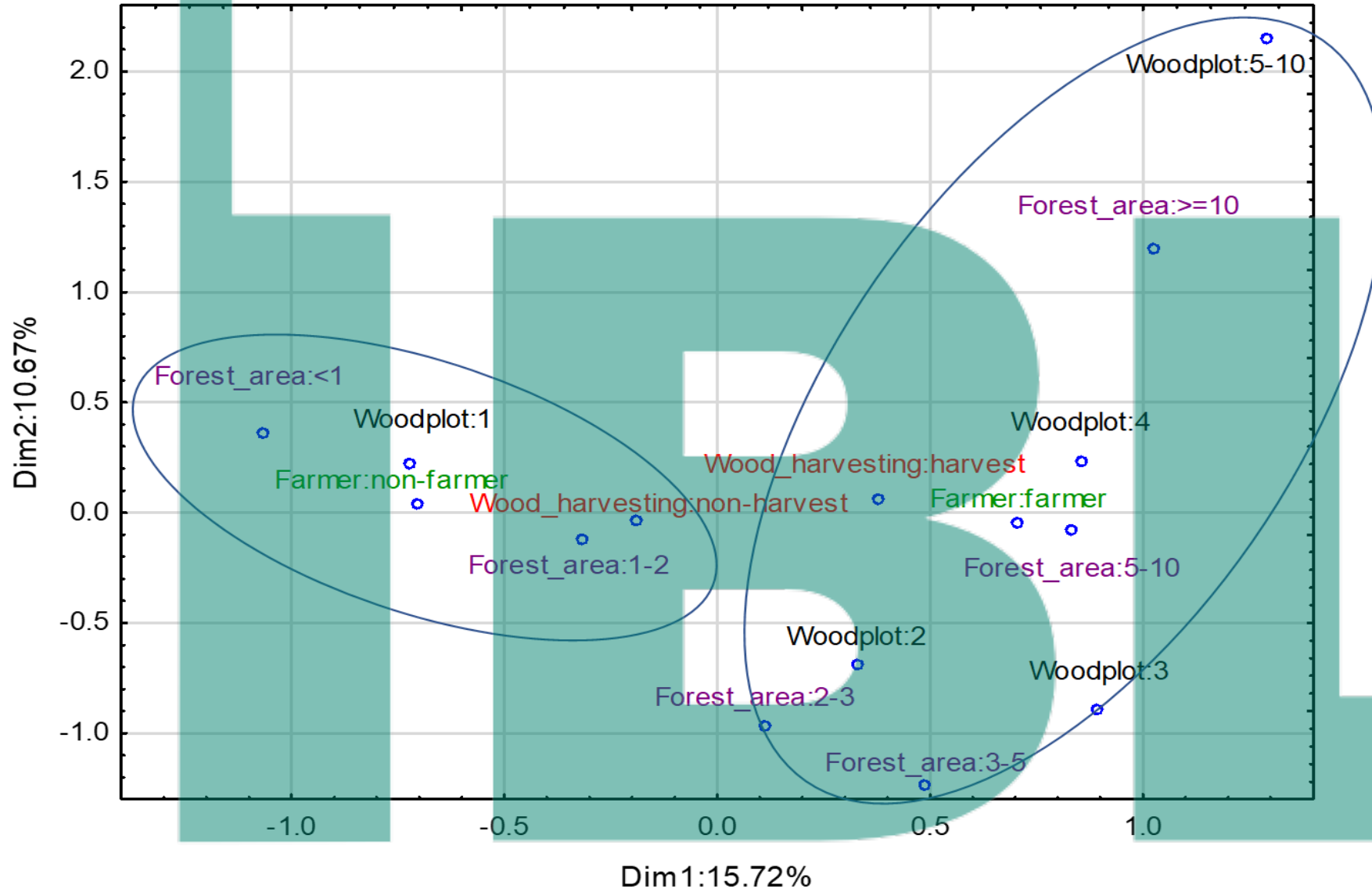

Powierzchnia gruntów	rolnik	nierolnik
Poniżej 1ha	0,8%	40,1%
Od 1 do 4,99 ha	16,5%	20,3%
Od 5 do 9,99 ha	16,0%	22,9%
Od 10 do 19,99 ha	20,8%	7,5%
Od 20 do 49,99 ha	31,3%	4,9%
Od 50 do 99,99 ha	10,8%	
100 ha i więcej	3,8%	

POZYSKANIE DREWNA

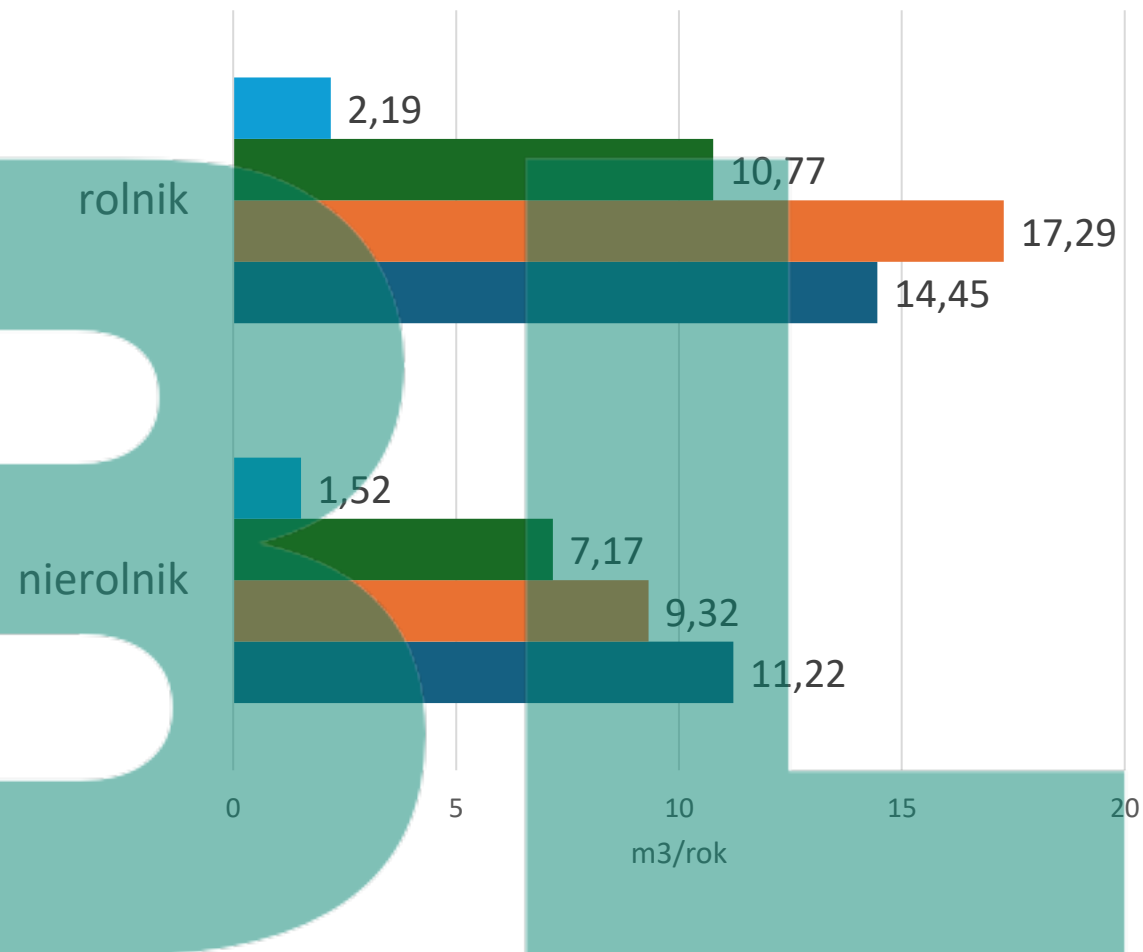
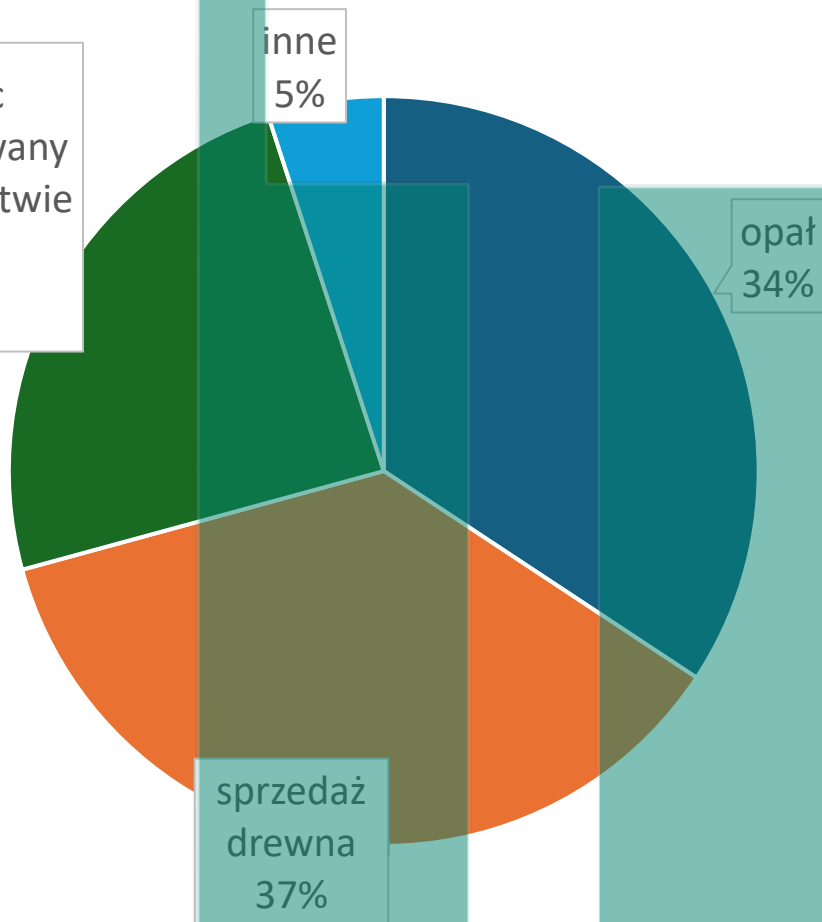

GOSPODARKA LEŚNA – ROLNIK VS NIEROLNIK

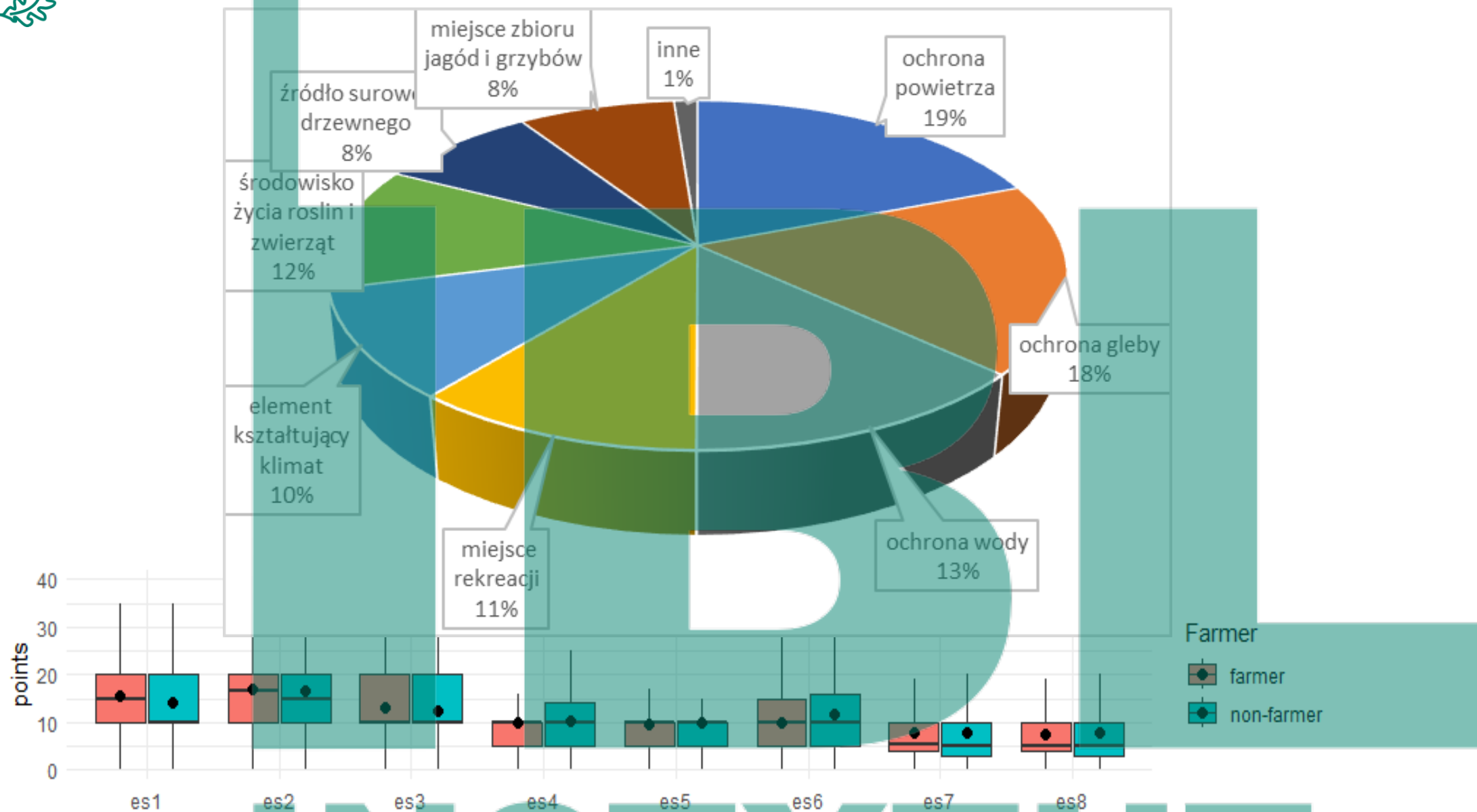

WYKORZYSTANIE DREWNA

surowiec
wykorzystywany
w gospodarstwie
rolnym
24%

WARTOŚCIOWANIE FUNKCJI LASU

REKOMPENSATY ZA OGRANICZENIA W POZYSKANIU DREWNA

Typ ograniczenia	Średnia	Mediana	Moda	Min	Max	V [%]
WTA1	2778	2500	500	0	15000	74.99
WTA2	2270	2000	500	0	10000	70.03
WTA3	2088	2000	500	0	10000	80.24
WTA4	2136	2000	500	0	20000	81.37

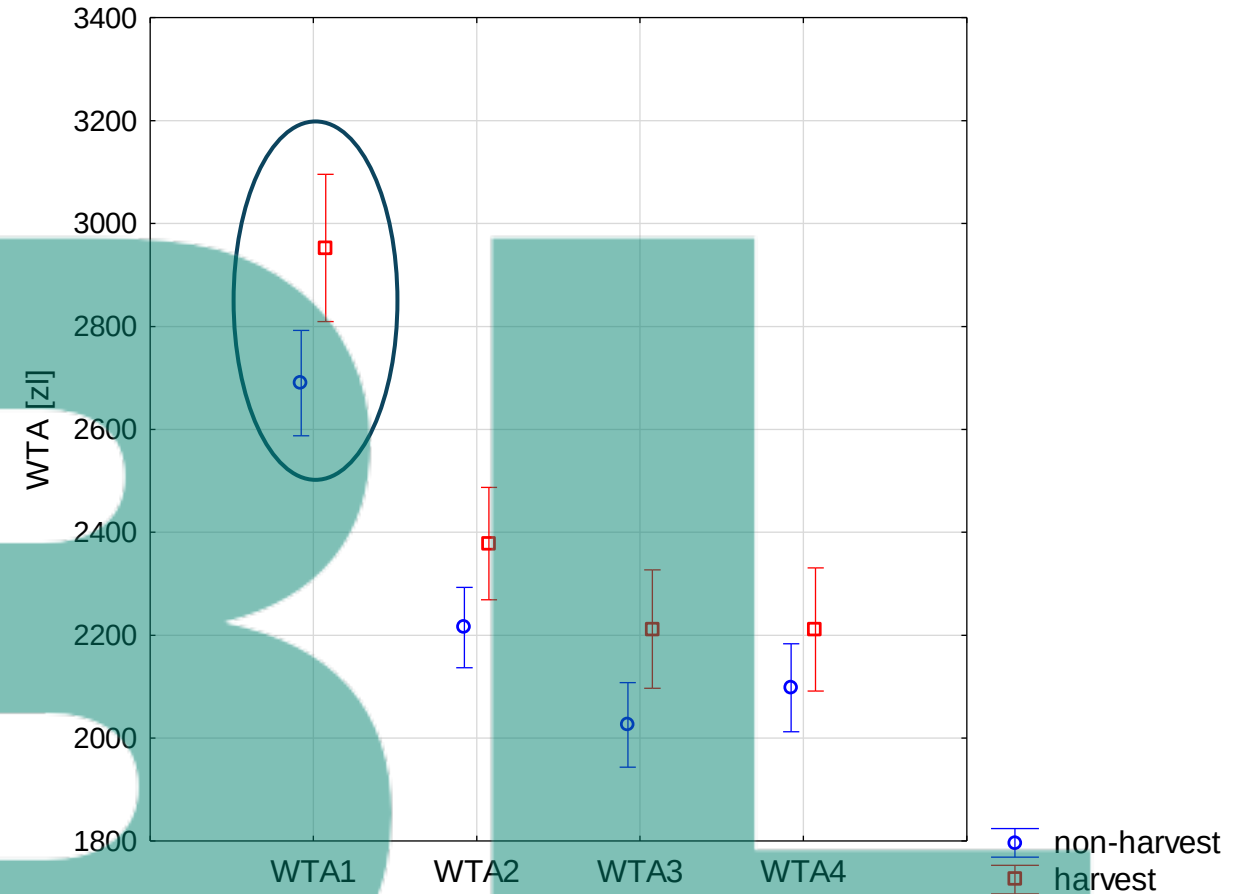
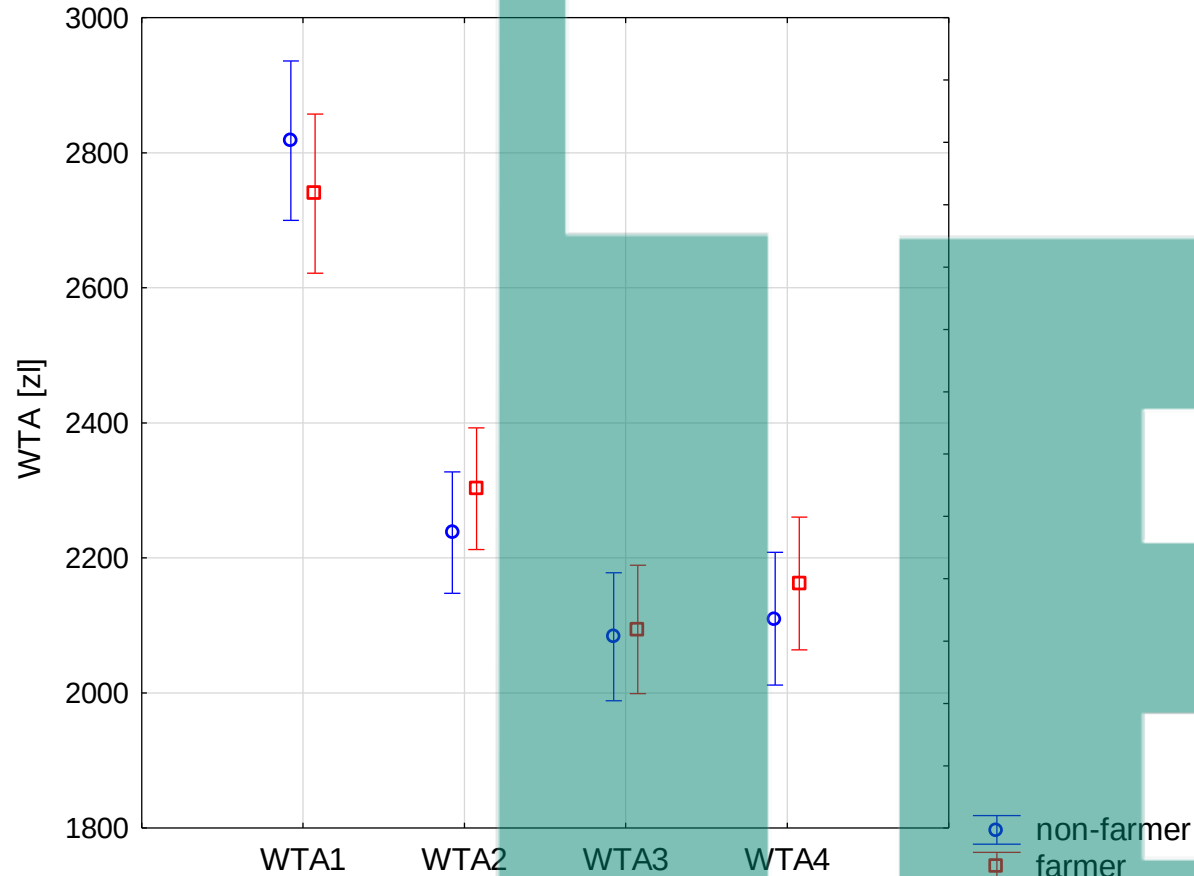
WTA1 - całkowite ograniczenie pozyskania drewna,

WTA2 - możliwość pozyskania do 50% obecnie pozyskanej ilości,

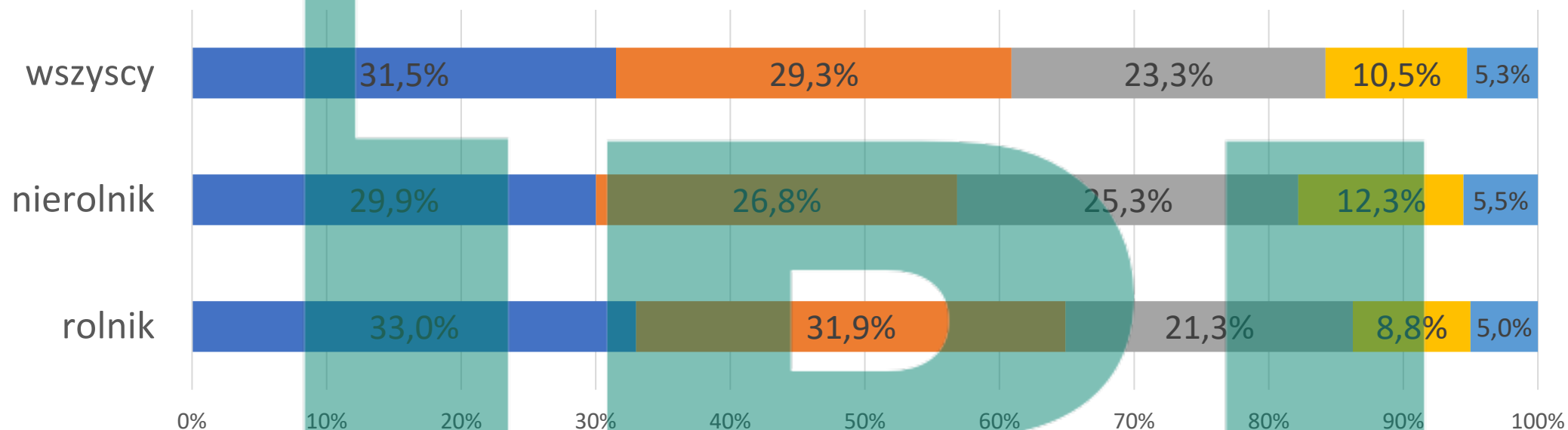
WTA3 - brak ograniczeń w pozyskaniu drewna, jednak z koniecznością stosowania wskazanych sposobów hodowli, ochrony i użytkowania lasu,

WTA4 - ograniczenie w pozyskaniu poprzez pozostawienie w lesie najstarszych, pojedynczych drzew

REKOMPENSATY ZA OGRANICZENIA W POZYSKANIU DREWNA

SYSTEM WSPARCIA W SPRZEDAŻY DREWNA

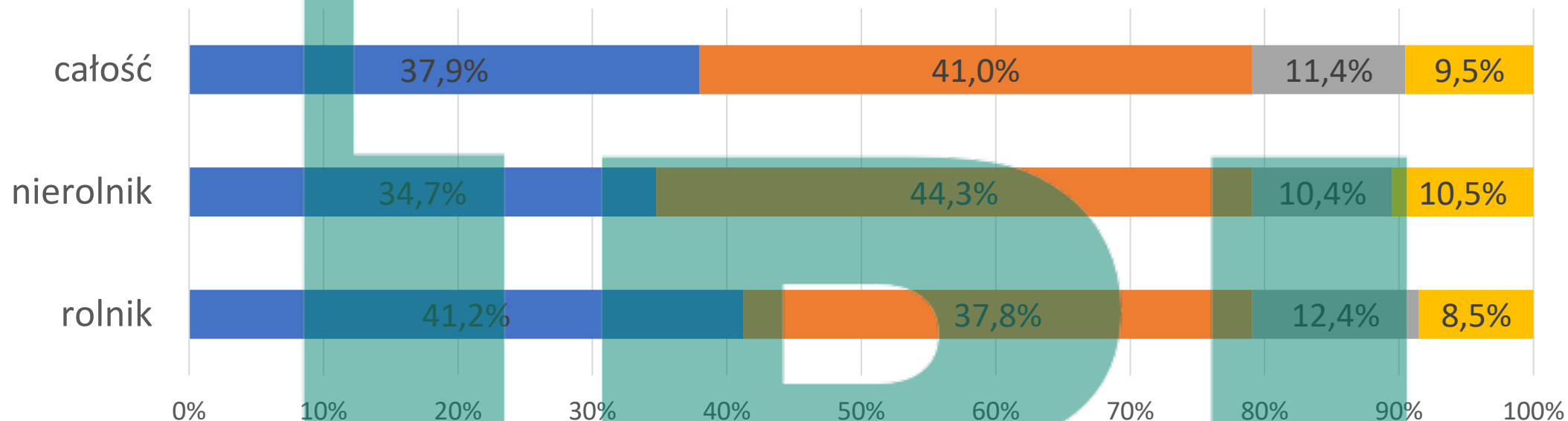
- sprzedaż do nadleśnictwa po cenach obowiązujących w Lasach Państwowych
- sprzedaż z wykorzystaniem internetowego ogólnopolskiego portalu sprzedaży
- wspólna sprzedaż z pomocą stowarzyszeń właścicieli lasów
- sprzedaż firmie pozyskującej drewno z rozliczeniem kosztów jego pozyskania
- sprzedaż z pomocą pracowników starostwa

POTENCJALNE KORZYŚCI Z TWORZENIA ZRZESZEŃ

Potencjalne korzyści	całość	rolnik	nierolnik
Wspólna sprzedaż surowca drzewnego	3.19	3.14	3.25
Wspólne wyłanianie wykonawców prac	4.14	4.08	4.19
Inicjatywy na rzecz ochrony przyrody	4.60	4.59	4.61
Wpływ na wysokość podatku leśnego	4.71	4.79	4.63
Organizacja szkoleń	4.58	4.57	4.58
Wpływ na dopłaty leśne	4.56	4.63	4.48
Inicjatywy lokalne	4.51	4.51	4.50
Inne	5.69	5.65	5.72

Średnie rangi

PREFERENCJE DOTYCZĄCE ORGANIZACJI SIECI ZRZESZEŃ

- Jedna niezależna organizacja centralna i oddziały lokalne oraz regionalne
- Zrzeszenie skupiające właścicieli w gminie, współpracujące na poziomie powiatu
- Zrzeszenia powstające przy Ośrodkach Doradztwa Rolniczego
- Izby Leśne właścicieli leśnych zorganizowane na wzór Izb Rolniczych
- Inne

PODSUMOWANIE – NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

- Właściciele lasów prywatnych stanowią zróżnicowaną, a jednocześnie w dużej mierze aktywną zawodowo i dobrze wykształconą grupę, w której przeważają kobiety oraz osoby w wieku 25–44 lat.
- Właściciele prowadzący gospodarstwa rolne dysponują większymi areałami i wykazują większą aktywność w gospodarce leśnej — częściej pozyskują i wykorzystują drewno, głównie na opał, sprzedaż lub potrzeby własnego gospodarstwa.
- Wspólna sprzedaż drewna to główny powód zainteresowania zrzeszeniami właścicieli lasów, przy czym osoby posiadające gospodarstwa rolne preferują struktury ogólnokrajowe, a osoby nieposiadające gospodarstw rolnych – lokalne.

PODSUMOWANIE – NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

- Ekosystemowe funkcje lasu są doceniane przez respondentów – w szczególności ochrona powietrza, gleby i wody.
- Właściciele lasów wskazali na potrzebę wprowadzenia rekompensat za ograniczenia w użytkowaniu lasów, osoby pozyskujące drewno oczekiwały średnio wyższych rekompensat niż osoby nie pozyskujące drewna.
- W ocenie badanych, jeśli mógłby powstać system wsparcia w sprzedaży drewna z lasów prywatnych, to najlepszym rozwiązaniem byłaby sprzedaż do nadleśnictwa po cenach obowiązujących w Lasach Państwowych.

Aktywizacja kapitału społecznego właścicieli lasów prywatnych (rolników)

Projekt „Aktywizacja kapitału społecznego właścicieli lasów prywatnych (rolników)”,
finansowanego ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji i Nauki
w ramach Programu „Nauka dla Społeczeństwa”

Okres realizacji: 02.2024 – 02.2026, nr umowy NdS-II/SN/0274/2024/01

Partnerzy projektu